

מרן ראש הישיבה

הרב אברהם אלקנה כהנא שפירא שליט"א

טומאת נזיר

(יבמות ה, א)

א

א. בר"מ הל' נזירות פ"ז הט"ו כתב שנזיר שנצטרע ונרפא מצרעתו בתוך ימי הנזירות הרי זה מגלח כל שערו לקיים עשה דתגלחת מצורע אע"פ שבנזירות יש עשה ול"ת שלא לגלח, משום שכבר נטמא הנזיר בצרעת וימי חלוטו אין עולין לו והרי אינו קדוש בהן ובטל העשה מאליו. והראב"ד השיג מהגמ' ביבמות שהטעם הוא משום דהוה ליה לאו ועשה דאיתא בשאלה. ובמאירי ד"ה ע"ב ד"ה הקפת כתב שטעמו של הר"מ אינו מחוור כל כך שאם כן אף אתה יכול לומר כן בלאו שבו. עכ"ל.

ולכאורה סברת הר"מ היא שרק בעשה דגדל פרע שהכתוב סמכו לקדוש יהיה והוא תלוי בקדושתו לכן בימים שאין עולים לו אין בו קדושה ואין עשה זו דגדל פרע.

ויל"פ שהר"מ לשיטתו בסה"מ מ"ע צ"ב שכלל במצוה אחת את תחילת הכתוב קדוש יהיה ואת סופו גדל פרע, וז"ל שצונו שהנזיר יגדל שער והוא אומרו ית' גדל פרע שער ראשו, ולשון מכילתא קדוש יהיה גדל בקדושה, גדל פרע מצות עשה וכו', עכ"ל. ולכן הר"מ תולה קיום מצוה דגדל פרע בהיות הנזיר קדוש והשער גדל בקדושה, שהוא רק בימים שהנזירות עולה לו. וכ"ז בעשה אבל הלאו דלא יגלח אינו תלוי בקדושה. אולם הרמב"ן בהשמטות לסה"מ מל"ת ו' כתב אבל הנכון שנאמר בשער הנזיר שימנה בכלל עשה שאמר יתעלה קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו, וכיון שבא הפירוש שיהיה גידולו קדוש ולא נהנה בו אם כן הוא לאו מכלל עשה וכו' עכ"ל. ולפי"ד הרמב"ן י"ל שכל הכלול בקדוש יהיה אינו קשור לגדל פרע וגם אם בימי צרעתו אינו קדוש אי"ז מפקיע את קיום מצות גדל פרע.

ב. ועיין באו"ש הל' נזירות פ"י ה"ב שכתב על דברי הר"מ שם ששער נזיר שנצטרע מותר בהנאה, שהר"מ לשיטתו בפ"ז שימי צרעתו אינן עולין ובטלה קדושתו וליכא עשה דקדוש גדל פרע, שהך קדוש יהיה קאי על שער נזיר שאסור בהנאה כמפורש בספרי ובקדושין והכא בטלה קדושתו. וכתב עוד דמחלוקת ר' יוחנן ור"ל אם שער נזיר שנצטרע אסור בהנאה, לטעמייהו אזלי במחלוקתן אם כשנטמא בימי צרעתו אם סותר, דלמ"ד דסותר ע"כ דוטמא ראש נזרו קרינא א"כ ודאי לא פקעה קדושת שער. אולם ז"א כפסק הר"מ, שפסק לעיל דסותר ומ"מ פסק כאן דמותר בהנאה עכ"ל האו"ש. ונראה לבאר דעת הר"מ שהמחלוקת אם בימי צרעתו סותר היא שהמ"ד שסותר סובר שימי צרעתו אינן מהמנין לכן יש סברא שהטומאה אז לא תבטל למפרע כל הימים שנזר קודם, ואידך מ"ד סובר שמאחר שהוא עכ"פ מצווה באיסורי נזיר יש גם עכשיו דין סתירה. אבל המחלוקת אם יש

איסור דשער נזיר מצורע היא אם יש קדושת שער, שהמ"ד שיש קדושת שער סובר שדין קדושת שער הוא מחמת עצם היותם בזמן שהוא מצווה במצוות נזיר, שזהו הקובע את קדושת השער, ודינו הוא כשאר דיני נזיר ככל יגלח וכו', וכפי שהם נוהגים גם בימי צרעתו כך גם איסור ההנאה משער נזיר נוהג. ויתכן שהאי מ"ד סובר שלא ילפינו לאיסור הנאה בשער נזיר מקדוש יהיה אלא מהכתוב ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים כמ"ש בירושלמי ע"ז פ"ה ה"ב וברש"י ע"ז וברש"י פסחים כ"ג ע"א ד"ה גידולו, וסברא זו תיתכן אפילו אם בימי צרעתו אינו סותר. ואידך מ"ד סובר שבימים שאין עולין לנזירותו א"א שתהא קדושת שער, ואפילו אם דין סתירה ישנו משום שהוא עכ"פ בימי נזירותו ומצווה באיסורי נזיר כנ"ל, אבל איסור הנאה דשער תלוי בקדושה שעליו וזו אינה בימי חלוטו שאינם עולים לו ואינם מכלל ימי קדושת נזירות כלל, [ואי"ז כימי טומאתו במת שיש עכ"פ דין ספירת שבעה מתורת דין נזירות], ולכן בימי צרעתו י"ל שאין דיני קדושת שער, אפילו אם יש בהם תורת סתירה אם נטמא בהם.

ועוד יל"פ למ"ד זה שאין שער מצורע אסור, שהוא משום שסובר שקדושת שער היא בגלל שעומד לתגלחת נזירות בין לתגלחת טהרה בין לתגלחת טומאה ששניהם הן מצורך מצות הנזיר, ולכן גם שער נזיר טמא אסור כמפורש בסוף תמורה, משא"כ שער נזיר מצורע שעומד לתגלחת מצורע לכן י"ל שאין בשער קדושה, וזה יתכן אפילו אם ימי צרעתו ראויים להביא לסתירה, כי מ"מ השער אינו ראוי להתקדש ולהאסר. ולכן אע"פ שהר"מ פסק שנזיר מצורע שנטמא סותר אבל לגבי קדושת שער פסק שאינה תלויה בעצם חיוב מצות נזירות שעליו אלא בקדושת נזיר או במה שהשער עומד לתגלחת נזיר, וכשהוא מצורע ושערו עומד לתגלחת מצורע אינו נאסר.

ג. והנה בירושלמי נזיר שם יש סברא לומר שלכו"ע במצורע שנזר שערו מותר ור' יוחנן ור"ל פליגי רק בנזיר שנצטרע, והיינו משום שכבר חלה קדושה על השער לכן יש מ"ד שלא פקע האיסור, והמ"ד שמתיר סובר שכל האיסור תלוי בדין תגלחת מצוה של נזיר בין טהור ובין טמא משא"כ בשער העומד לתגלחת מצורע. והנה לפי מה שפסק הר"מ ששערו מותר, עכ"פ במצורע שנזר, כתבו האחרונים שכנראה גירסתו היא שר' יוחנן הוא המתיר ור"ל האוסר, ויתכן לבאר שר' יוחנן לשיטתו בבכורות ד' ע"ב שאם לא קדשו בכורות במדבר אז גם אותם שכבר קדשו במצרים פקעה קדושתן ולא היו חייבים בפדיון במדבר, ומוכיח מכך שקדשו בכורות במדבר, וא"כ יתכן שהו"ה גבי איסור הנאה בשער נזיר שנצטרע סובר ר' יוחנן שמאחר שאין שער מצורע שנזר נאסר, משום שאינו עומד לתגלחת נזיר, א"כ גם אם כבר היה נזיר ואח"כ נצטרע והשער אינו עומד אלא לתגלחת מצורע פוקעת קדושתו והוא נותר.

ד. ועיין בנזיר ט"ז ע"ב מי שנזר והוא בבית הקברות ר' יוחנן אמר נזירות חלה עליו סבר מיתלא תליא וקיימא, כיון דמשכחא טהרה חיילא, וכו' ובתוס' שם ד"ה מיתלא כתבו ומ"מ י"ל דאסור, וכי משכחת טהרה חייל, פירוש דין נזירות טהרה לענין הבאת קרבן מיתלא תלי וקאי עד שיצא משם ויטהר וכי יטהר ממילא חייל עליה לענין הבאת קרבן. ובקיצור הוה מצי למימר דחייל עליה נזירות מהשתא ולקי על תגלחת ויין וטומאה עכ"ל. (והיינו שמלשון הגמ' משמע שעד שלא יטהר

לא חלה עליו נזירות כלל וחידושו של ר' יוחנן הוא שא"צ קבלה נוספת כשיטהר אלא חלה אז הנזירות ממילט) ויתכן לבאר שמ"ש מתלא תליא הכונה לקדושת שער שבה תלוי קיום העשה גדל פרע, שבטמא י"ל שאין קדושת שער ועשה וכמו במצורע, וכיון שבשעת דיבור הנדר אין חלה קדושת שער זו הו"א שלא תחול גם אח"כ כשיטיהר, ואם היה כן יתכן שלא היתה הנזירות יכולה לחול כלל, ואולי זוהי סברת ר"ל שלא חלה נזירות, וע"ז קאמר שלר' יוחנן נזירות מיתלא תליא וקיימא כיון דמשכחא טהרה חייל, והיינו שאין כאן הפקעה מדין קדושת שער אלא שאינה יכולה כעת לחול אבל הוא מתחייב מיד בדיני הנזירות והקדושות שבו ורק שאינו נוהג בקדושת שער עתה, והוי כנזיר טהור שנטמא.

ה. ועיין בנזיר ל"ט ע"א אבעיא להו האי מזיא מלתחת רבי או מלעיל, למאי נפקא מינה לנזיר שגלחוהו לסטים ושיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו, אי אמרת מלתחת רבי נזירות הא שקליה, אלא אי אמרת מלעיל רבי מאי דאקדיש הא קאים וכו', ת"ש מהא איגרה חיה כו' ש"מ מתחת רבי ש"מ. ואלא הא דתניא נזיר שגלחוהו לסטים ושיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו סותר, ואי סלקא דעתך מתחת רבי ליסתור. כגון שגלחוהו אחר מלאת ומני רבי אליעזר היא. כו'. אולם הר"מ בפ"ו מהל' נזירות ה"א כתב שאם נתגלח רוב ראשו בין בתער בין כעין תער ולא נשאר מן השערות כדי לכוף ראשו לעיקרו, בין בזדון בין בשגגה, אפילו גלחוהו לסטים באונס הרי"ז סותר שלושים יום עד שיהיה לו פרע ואח"כ מתחיל למנות. וזה שלא כמסקנת הגמ' שקודם מלאות לכו"ע גם כשהשאירו בכדי לכוף ראשו לעיקרו סותר, ואפילו אחר מלאת אליבא דרבנן דקימל"ן כותיהו ג"כ סותר ואילו בר"מ מבואר שאם שיירו בכדי שיגיע ראשו לעיקרו אינו סותר, וכבר עמד ע"ז הלח"מ שם בפ"ה ה"א.

והנה עיקר בעיית הגמ' צ"ב מה נפק"מ אם השער שנשאר התקדש בשעת נזירות או אח"כ.

ונראה לפמ"ש בספרי פר' נשוא פיס' ק"א קדוש יהיה למה נאמר לפי שהוא אומר גדל פרע שער ראשו, אין לי אלא מי שיש לו שער שינהג בו קדושת שער מי שאין לו שער מנין, ת"ל קדוש יהיה מ"מ, דברי רבי יאשיהו. רבי יונתן אומר אינו צריך שהרי כבר נאמר כי נזר אלוקיו על ראשו, בין שאין לו שער בין שיש לו, הא מה ת"ל קדוש יהיה לענין שאמרנו סתם נזירות ל' יום שנאמר יהיה גימטריא שלושים. עכ"ל הספרי. ויל"פ שמייירי במי שבזמן נזירותו אין לו שער ורק אח"כ גדל, ובלא רבוי מהכתוב הו"א שאם לא חלה קדושה על שערו בשעת הנדר לא תחול אח"כ כשיגדל השער, ולר' יאשיהו מרבינן מקדוש יהיה שבכל אופן חלה קדושה על שערו, והיינו דילפינן מיהיה, ועיין במלבי"ם. ונראה שהריבוי בכתוב לדעת ר' יאשיהו הוא לגבי איסור הנאה אם גלחוהו לסטים, שזה עצמו חידוש כמ"ש בספרי שם ובספ"ז שלא רק בשעת גלוח טהרה נאסר בהנאה אלא גם קודם, והו"א שרק בהיה לו שער בשעת הנדר נאסר. ועוד יתכן שהו"א שאם אין לו שער בשעת הנדר לא חלה הנזירות כלל, וכפי שמצינו בנזיר ט"ז ע"ב בנוזר בבית הקברות שלדעת ר"ל לא חלה נזירות כלל. ועי' בפירוש רבנו הלל לספרי פר' נשוא פי' ל"ח זאת תורת אין לי אלא לשעה לדורות מנין ת"ל זאת תורת, ופי' רבנו הלל לדורות, דהיינו בזמן הזה מנין דנזיר נוהג. ת"ל תורה אחת, דתורה אחת נוהגת בין לשעה, דהיינו בזמן שבית המקדש קיים, לא מצי לאתויי קרבן, וכיון

דלא מצי לאתויי קרבן לא חייל עליה קרבן נזירות עכ"ל. ואם כי נראה שיש ט"ס בדברים, אבל מסתבר שכונתו שבזה"ז שאין קרבן נזיר הו"א שאין עיקר נזירות נוהגת וצריך רבוי בכתוב שאפ"ה נוהגת נזירות ור' יונתן סובר דאי"צ לרבוי דקדוש יהיה אלא משום שכל קדושת שער היא מכח קדושת נזר אלוקיו שעל ראשו וגם כשלא היה לו שער בשעת נדרו מ"מ מאחר שכבר חלה קדושה על ראשו אין נפק"מ אם היה אז שער או לא, והכתוב קדוש יהיה בא לרדות שנזירות ל' יום. ולגירסת הגר"א שמוחק את התיבות סתם נזירות ל' יום נראה שמ"ש ר' יונתן מה ת"ל קדוש יהיה לענין שאמרנו הכונה על הדרשא הקודמת שם בספרי שקודש יהיה בא לרבות גלחוהו לסטים ששערו אסור, ואכמ"ל.

ועכ"פ נראה מהספרי שישנה קדושה מסוימת לשער שהתקדש בשעת נדרו, ולכן אם גלחוהו לסטים ונשאר משער זה בכדי לכופ ראשו לעיקרו הוי שעור חשוב, כלשון התוס' שם ד"ה ואי, ואי"צ לסתור שלושים יום. ולפי"ז נראה שכל זה לדעת ר' יאשיה שמצריך רבוי מיוחד בכתוב למי שלא היה בו שער בשעת נדר הנזירות, אבל לר' יונתן שאי"צ רבוי מיוחד אלא כל קדושת שער נלמדת מהכתוב דכי נזר אלוקיו על ראשו לשיטתו אין הבדל בין שער שהיה בשעת הנדר לשער שצמח אח"כ מאחר שחלה קדושת נזר אלוקיו על ראשו, ואין נפק"מ אם היה שער בשעה שנדר, לשיטתו י"ל שאין בנדר החלת קדושה מסוימת על השער שקיים אותה שעה, ולפי"ז אין עדיפות לשער שהיה בשעת נדר הנזירות, ולכן אם גלחוהו לסטים הכל תלוי רק אם שיירו בכדי שישגוע ראשו לעיקרו או לא, והר"מ פוסק כר' יונתן. ועכ"פ בדעת הר"מ י"ל שרק העשה דגדל פרע תלוי בקדושה וכשהנזיר נצטרע אינו מצווה בעשה דגדל בקדושה. ובדעת המאירי יל"פ שסובר שכפי שהצרעת מבטלת קדושת שער משום שאין ימי צרעתו עולין לו, כך היא צריכה לבטל הלאים דנזיר אע"פ שאינן תלויים בקדושת נזירות, שהעיקר הוא אם ימי צרעתו נחשבים מימי קיום נזירות ואין להבדיל בין קדושת נזירות לאיסורי נזירות. ועוד יל"פ שהמאירי סובר שאם העשה דגדל פרע תלוי בקדושת שער כמשהתב"ל, גם הלאו תלוי בקדושת הגוף שיש בנזיר כמ"ש בספרי קדוש הוא זו קדושת הגוף.

ונראה שגם לסברת המאירי יש לחלק בין העשה ללאו שהרי בדף י"ד ע"ב מרבינן מהכתוב כל ימי הזירו לך' לרבות ימים שלאחר מלאת כימים שלפני מלאת, וא"כ כ"ש שלא יותר בתוך ימי נזירותו גם כשנצטרע, וכ"ז בלאים אבל לגבי העשה דגדל פרע לא מצינו רבוי לאחר מלאת ולכן מסתבר שגם בימי צרעתו אין לדמות העשה ללאים שמאחר שאין הימים עולים לו אין בו קדושת נזירות ולכן אין בו עשה דגדל פרע.

ולדעת המאירי יל"פ שכשנפסקו ימי נזירות באמצע מחמת הטומאה גרע מלאחר מלאת, ואין בזה גזה"כ דצריך מתיר, ואם בלא קדושת שער אין עשה לגדל שער לא צריך להיות גם הלאו. ועוד דכשנטמא השער ואין בו המצוה לגדל בקדושה אין לומר בשער כזה שהוא צריך מתיר לבטל הלאו דלא יגלח.

ו. ועי' באבנ"מ בשו"ת סי' כ"ב שהקשה על דברי הר"מ הרי עדיין יש עשה דמוצא שפתיך תשמור. ויתכן שאם כל העשה דמוצא שפתיך תשמור הוא אינו מכח דיבורו אלא משום שדין נזירות אוסר לגלח הוי כאילו אמר הריני לא לגלח, וא"כ כ"ז כשדין נזירות אוסר לגלח, אבל כשמכח עשה דוחה ל"ת הדין אומר שנזיר מצורע מגלח, ממילא אין גם דין של נדר.

וגם יתכן שבימי טומאתו אין הריבוי של איסורי נדר, וכפי שלאחר מלאת לא מצינו רבוי אלא ללאוין דנזיר, ויתב"ל.

עוד י"ל שלגבי העשה דמוצא שפתיך תשמור גם לשיטת הר"מ הטעם שנדחה הוא משום שאיתא בשאלה, וכך גם הלאוים דנזיר כי הם חלים רק מכח דיבור הנזירות שקיבל על עצמו ואסר על נפשו התגלחת וכו', אבל לגבי העשה לגדל שערו בקדושה י"ל שאינו חל רק מכח דיבורו, כי מאחר שעשה זה תלוי בקדושת שער אין העשה חל מכח קבלתו לגדל פרע, וגם לא על ידי החלת קדושה על השער בדיבור הנזירות, כי גם החלת קדושה על ידי דיבור הנזירות יכול להועיל רק על השער שהיה בשעת קבלת הנזירות אבל לא על השער שגדל אח"כ, אלא שכל קדושת שער היא מגזה"כ. וא"כ י"ל שקדושת שער והעשה לגדל בקדושה אינם בכלל איתא בשאלה, כי אי"ז בכלל דיבורו, אע"פ שאם נשאל על על עיקר הנזירות מתבטלים מאליהם כל קדושות ואיסורי נזיר. ולכן הוצרך הר"מ לטעם נוסף שמותר לגלח. והגמ' מיירי לגבי עשה דככל היוצא מפיו יעשה, אבל לעשה דנזירות אי"צ לטעם דאיתא בשאלה וכסברת הרמב"ם. ועי' במאירי שכתב שהלאו שבנזירות איתא בשאלה נראה שס"ל שהעשה אינו נקרא איתא בשאלה. ועי' בשו"ת הרשב"א ח"ג סי' שמ"ג. ולכאורה נפק"מ בזה אם איסור הנאה בשער נזיר הוא דבר הנדור.

ועי' בספ"ז נשא עה"כ קרבנו לד' על נזרו הרי נזרו כקרבו, לומר כדרך שמועלין בקרבן כן מועלין בשער. ר' אלעזר בר' שמעון אומר אין מועלין בשער. ותמוה אם פליגי בעצם איסור הנאה שבו הרי מבואר בכ"מ בפשטות דאסור.

ונראה דפליגי בשער המשתלח תחת הדוד אם הוא כעצים דהקדש, ובפסחים מבואר בעצים לבישול דפסח דפליגי אם הוא בכלל דמי פסח, ופליגי אם מכשירי פסח כפסח, והוא כמו מכשירי קרבן כקרבו, וא"כ יתכן דיהא דין מעילה משו"ז. אמנם צ"ע בזה הרי משתלח תחת דוד השלמים והם גופא אין בהם מעילה. אמנם משכחת דנשרף תחת החטאת. ועי' בתוספתא מנחות דפליגי תנאי אם מועלין בעצים.

ב

א. קצור דבריו של רבנו חיים הלוי בפ"ז מביא"מ ה"ד בסוף דבריו, נודע לו טומאת התהום לאחר מלאת כנטמא לאחר מלאת. בנטמא לאחר מלאת אין אלא סתירת קרבנות, דהיינו שאינו מביא קרבנותיו, ונטמא יום מלאת סותר גם הנזירות, להכי נטמא לאחר מלאת מהני ריצוי ציץ שלא יסתור קרבנותיו, ונודע לו ביום מלאת אין ציץ מרצה לסתירת נזירות, ובזה מיירי הירושלמי, כ"ז לשיטת התוס', אבל לרמב"ם שפוסק שבנודע לו לאחר מלאת אזלינן בתר שעת טומאה לא יתכן חילוק זה, וע"כ מפרש הברייתא דפסחים בספק טומאה. וע"ז יש להעיר, אן, אם כונת התוס' על סתירת קרבנות וכפרושו שאינו מביא קרבן בטומאתו, א"כ מאי הכריחו שם דאין לפרש שהריצוי הוא לאחר שנזרק הדם דא"כ אינו סותר, ולדבריו הרי סותר ז' וכמ"ש בירושלמי אליבא דחכמים וע"ז מהני ריצוי. ב) בפשטות סתירה היינו שמבטל דבר שכבר היה, או מנין הימים לכו"ע או הקרבן שהקריב לר"א, אבל מה שאינו מביא להבא לכאורה אין זה נקרא סתירה. (ובפרט לשיטת הר"מ שבכ"מ אין טמא מת שולח קרבן). וזוהי גם כונת התוס'

במה שהכריחו כנז'. ג) הרי הגמרא בדף ס"ג הכריחה דהמשנה לא מיירי ביום מלאת דא"כ פשיטא שהרי לא גרע מנטמא עכשיו, ור"י דמפרש ע"ז הדין לרבנן בע"כ נמי מיירי באופן זה. (בעצם אין צורך להביא מר"י בירושלמי, כי דבר זה הוא ברייתא מפורשת בתוספתא נזיר.) ואף זאת, אם לא שמירי באופן של המשנה אכתי איכא לאוקמי שהטומאה היתה לאחר מלאת. ד) בנטמא לאחר מלאת מפורש ברמב"ם שסותר ל' ומביא קרבן טומאה, וא"כ א"א להביא קרבן טהרה קודם ע"י ריצוי ציץ, וכל החילוק ליתא לדידיה. ואם דלהר"י י"ל דסבר כשיטת התוס' בנזיר דכ"ז מדרבנן ואינו מביא קרבן טומאה, אבל הרי גם להר"מ כתב דבריו בטומאה ודאית, ועוד דע"כ פ' מדרבנן סותר ל' יום ואיך יביא קרבן לכתחילה. ועיין סנהדרין יב בטומאה דחוויה בטומאת ע"ז שמדבריהם. ה) לקמן (סג) אמרינן נודע לאחר מלאת דלרבנן פשיטא דסותר הכל והבעיא רק לר"א, וכן הפשיטות איך שנפרשה היא דוקה לר"א, (כן הדגישו בתוס' שם) וא"כ אין ראייה מהרמב"ם בהלכותיו שמפרש לא כתוס', דטעמו משום שהרי הוא פסק כרבנן. וכן לשיטת התוס' חזינן עכ"פ דלרבנן סותר הכל, אם כי כ"ז מדרבנן עכ"פ סותר וכמ"ש לעיל (אמנם לשיטתם צ"ע אמאי לא בעי אליבא דרבנן הא נפ"מ שישתור מה"ת).

ב. ובמ"ש הר"מ דמביא קרבן לאחר יום מלאת נראה להעיר שלכאורה יתכן דסתירת ל' גם לדידיה מדרבנן אבל ז' הוא מה"ת, וע"ז חייב להביא גם קרבן, ולפי"ז גם לר"א מביא קרבן. ולכאורה זה תלוי אם סתירת ז' לר"א הוא למנין ימי טומאה, וברש"י (ז) מובאים שני לשונות בזה, אבל בתוספתא מפורש דמונה ז' חוץ מימי טומאה. ובזה נראה לפרש מ"ש דסותר קרבן שהקריב, דצ"ע מה הוא הפסול, ובתוס' כתבו דכיון שעכשיו אינו מגלח הוי כאינו ראוי גם קודם והוי כיום מלאת, ואינו מובן איך הוי כאינו ראוי למפרע, הרי ראוי היה אז ולמה נפסול הקרבן. ולפי"ז פשוט דהרי סותר ממש שבעה מאלו שמנה והוי תוך מלאת ממש. ולפי"ז י"ל דמייתי גם קרבן טומאה. ויעויין בתוספ' נזר שתי נזירות ונטמא קודם גלוח ר' אליעזר אומר צריך להביא קרבן טומאה הרי מפורש כהר"מ. אבל י"ל דמיירי ביום מלאת. אבל א"כ צ"ע במ"ש ר' יהושע שם (וכ"נ הגירסא הנכונה ככת"י, ולא ר' יוסי, דלא אשכחן ר"א שחולק עם ר' יוסי. ועיין באו"ש) דאינו מביא מפני שיצא מכלל ראשונה ולכלל שניה לא בא, והרי אם נטמא ביום מלאת עדיין לא מנה שניים ואין לו לסתור כמ"ש בדף ט"ז ע"ב, וגם לת"ק דר"א אינו סותר כמש"כ הכס"מ בפ"ו ה"ו, שבנזיר טהור שנטמא גם לר"א אינו סותר, כי מסתבר שבעיקר הדרשא דבעינן ימים ראשונים אין מתלוקת, וא"כ אפילו היה נכנס לכלל נזירות שניה לא היה סותר בשני ימים ראשונים. אבל באמת לרמב"ם רק לסתור בעי ימים אבל קרבן מביא מ"מ, ולתוס' עכ"פ רבנן פליגי בזה על ר"א בכל. ועיין בירושלמי פ"ג ה"ה דבעיא היא אליבא דר"א בנטמא לאחר מלאת אם מביא קרבן, ומשמע דלרבנן ודאי מביא. ויש לעיין קצת דבירושלמי בעי אם בנזירות עולם סותר מה שנהג לגבי היתר תגלחת לאחר י"ב חודש, ואפ"ה מפורש במשנה דנזיר עולם מביא קרבן טומאה.

ג. והנה בזה יש לעיין אליבא דר"ל דנטמא בימי חלוטו אינו סותר אם מביא קרבן טומאה. ואפשר להוכיח ממ"ש לקמן י"ח ע"א נטמא עד שלא הביא חטאתו

לחכמים מביא קרבן אחד על הכל, וילפינן מקרא דזאת תורת הנזיר ויילע"י בכ"מ מ"ש בזה בשיטת הר"מ, ומוכח דיש חיוב קרבן גם על טומאה שניה אלא דיוצא באחד על שתיהן וי"ל נפ"מ לשיטה דחושב בחטאת חלב לשם חטאת חלב אחרת הוא כלשם חטאת דם, עיין לח"מ פ"ג מהל' שגגות, ואמאי חייב בכלל הרי כ"ז שלא הביא קרבן לא עלו לו והוי כימי חלוטו, ובגמרא באמת יליף ימי חלוטו מימי טומאתו, אלא מכאן שאף שלא עלו לו מ"מ מביא קרבן טומאה, וה"נ בימי חלוטו לר"ל. והטעם דבתרווייהו איתא באיסורי נזיר.

ד. אבל אכתי יש לעיין בזה דלא דמי אהדדי באיסורן. דהנה גם לאחר יום גדול שער נמי אסור בכל איסורי נזיר כ"ז שלא הביא קרבן, והיינו חידוש התורה דאף שכלו ימי נזירותו שנדר מ"מ בעי אכתי מתיר שיתירו מאיסורו, ונראה דזה דוקא לאיסורים המיוחדים של נזיר אבל לאו דבל יחל לא יעבור אז, דימים אלו אינם בכלל נדרו. (וכמו כן נראה בקדושה שפשטה בכולה או בקדושה שלא פקעה בכדי דאבל יחל לא יעבור דאין כאן דבור פה. וכ"נ לבי"ש דהקדש בטעות הוא הקדש אבל בל יחל ליכא, דמשום גדר נדר אם אין פיו ולבו שוים אין זה דבור לחיבו, ואם שמהני להיות איסור הקדש אבל זה לא מהני להיות אסור באיסורי נדרים כי הוא לא חילל דיבור). ובזה חלוק יום הבאת קרבנו שיתכן שהוא נמי בכלל נדרו, שהרי חייב לקיים מה שנדר, דקרבות נמי בכלל נדרו וכמש"כ באבנ"מ בשו"ת סי' י"א ובשאג"א החדשות סי' י"א, ויום הבאת קרבנו הוא מסדר מצוות הנזיר כמשיתב"ל, אבל לאחר יום הקרבת קרבנו אין הימים בכלל מה שהתחייב אלא מדין תשלומין, ואדרבה הוא חייב בב"ת ומה שפשע בזה ולא קיים אין זה בכלל נדרו.

ה. והנה גדר כזה מבואר בירושלמי פ"ד ה"ה דלרבנן דאסור ביין עד שיביא כל קרבנותיו הוא רק איסור עשה, אבל מלאו כבר נעקר בהזאת אחד הדמים. ולכן אין הבעל יכול להפר אחר שנזרק עליה אחד מן הדמים. ויש להכריח מכאן גופא, דלכאורה אכתי ביין שחייב עדיין בעשה דנזירות הרי עדיין הוא בבל יחל ומשום זה גופא יפר הבעל ככל נדרים, וע"כ דלאו זה ניתק לגמרי וגם קודם לא היה לוקה משום זה, (והיינו מיום גדול שער). ולכאורה י"ל בזה מה דק"ל דבירושלמי לעיל קאמר ר' יוחנן גופא דלרבנן יכול להשאל כ"ז שלא הביא כל קרבנותיו, ואמאי אינו יכול להפר, ולפי"ז י"ל דהתם מיירי ביום מלאת או גם ביום הבאת קרבן ואיכא בל יחל מכח עשה שעדיין נשאר. אמנם א"כ דכשיש עשה דנזירות בתוך ימי הנזירות יש גם לאו דבל יחל א"כ צ"ע בהעביר בסם דליכא אלא עשה כמש"כ הר"מ בפ"ח הי"ב, וכן בחופף באדמה דכתב בסה"מ מ"ע דיש רק עשה, וכ"ה בספ"ז, ונראה דכיון שאי"ז כתער אין אלא עשה, ילקה עכ"פ משום בל יחל. ועיי"ש בר"מ הי"ד שלא יחוף באדמה ואם עשה כן אינו לוקה. ובכס"מ פירש משום דהוי דבר שאינו מתכוין. וצ"ע דא"כ יהיה מותר לכתחילה, ועוד דהוי פס"ר. אמנם יל"פ כונת הכס"מ שאין הכונה על הלאו דבל יגלח אלא על הלאו דבל יחל, והיינו דבלאו דבל יחל י"ל שאפילו לרב יהודה פטור דאינו מתכוין, וכ"ש לר"ש בפסיק רישא, שמאחר שהאיסור הוא מחמת מה שאוסר על נפשו אין בכלל זה דבר שאינו מתכוין. ועל לאו דבל יחל קאמר הכס"מ שפטור משום שאינו מתכוין. אולם צ"ע מהנודר ממעיין שאסור לטבול בו משום דהוי פס"ר אבל י"ל שהאיסור

שם הוא מדין מעילה, וכך צ"ל לדעת הר"ן בחולין שבאיה"נ מותר דבר שאינו מתכוין, ועי' בשו"ת מהר"י אסאד סי' שכ"ו. [ויל"ע אם נזר חוץ מגלוח ע"י סם אם גם באיסור זה דהוא איסור עשה הוא נזיר גמור] ועי' במנ"ח שנקט שגם בסם יש בל יחל. וי"ל הרבה בזה ובגדרי הפרה ושאלה שחלוקים זמ"ז ואין להאריך כאן.

ו. ועכ"פ מבואר גדר כזה בירושלמי דבטל הנדר אם כי עדיין אסור בין וכו', וכ"ש בימי גדול שער שמה שאיתא בלאו דנזירות הוא רק משום דבעי מתיר, וי"ל דהו"ה בימי חלוטו לר"ל נמי הדין כן, דהרי ר"ל אמר נזירות לחוד וצרעת לחוד, והא דאסור באותן הימים הוא משום דנזיר שנזר לא הותר כ"ז שלא התירו המתיר. ובאמת נראה דאפילו לר"י אינו באסורי נדרו אלא באיסורי נזיר לבד אלא שמ"מ גם באסורי נזיר יש דין סתירה, ול"ד ליום גדול שער ששם כבר נפטר מחיובו ואין מה לסתור, אבל הכא חיובו לפניו ושייד סתירה.

ונראה ראייה ממ"ש הר"מ דלהכי דוחה עשה דתגלחת מצורע לאיסורי נזיר משום דבטל עשה דנזירות בשעה שנצטרע, והרי אי איכא ל"ת דנדרים איתא גם עשה דנדרים ושוב איך דוחה ל"ת ועשה, וכבר עמד ע"ז האבנ"מ, וע"כ שגם לר' יוחנן אין העשה והל"ת דנדרים ונשאר רק איסורי נזיר ומאלו רק הל"ת לבד, והתב"ל.

ז. והנה בזה נראה דימי טומאתו עדיפי מימי חלוטו. ולכאורה ראייה לכך מדחלוקים באיסור הנאה דשערו, דבטמא אסור ובמוחלט מותר כמ"ש בתוספתא ובילקוט, וא"כ בטמא איכא עשה דקדוש יהיה, דלכאורה טעמו של הר"מ דליכא עשה במצורע הוא מדליכא קדושה בשער. אבל מדברי הר"מ נראה דעיקר הטעם שאין במוחלט עשה הוא משום שאינן עולין לו, וא"כ הו"ה לימי טומאה.

ח. אבל מכל מקום שאני ימי טומאה מימי חלוטו, דנראה דספירת ז' לנזיר טמא הוא דין מיוחד בנזירות ולא משום דין ז' של טמא מת. וזהו החילוק (לפי ההלכה) בין נזיר שנטמא לטמא שנזר דז' שלו הוא כדי שיטהר בלבד וסגי כשיהיה טבול יום דנקרא נמי טהור, אבל נזיר שנטמא הוא דין מיוחד שיספור ז', וא"כ ל"ש לומר בטמא הרי לא עלו לו כלשון הר"מ לגבי עשה דקדוש יהיה בימי צרעתו, דאם לא עלו לנזירות דטהרה הרי עלו לנזירות דטומאה, וג"ז הוא מדיני נזירות. וא"כ י"ל דנפק"מ גם לאיסורי נדרו בטמא מת שהם נוהגים בו גם בטומאתו ועדיף ממצורע. וא"כ אין טמא מת דומה באיסורו למצורע, ואין ללמוד ממה שטמא מת מביא קרבן על טומאה שנטמא קודם הבאת קרבנו לגבי מצורע שנטמא במת בימי חלוטו.

ט. ויש לבאר עוד בהבדל שבין ספירה דטמא מת למוחלט, שנראה שיש בנדרי נזירות חומר משאר נדרים, דנראה דמי שנזר מדבר אחד שאסור בכל דמוזהר גם אבל יחל בכל, דזהו הנקרא דיבור של נזיר וכך פירשה התורה נזירות, וזהו החילוק בין נדר לנזיר. וזהו כונת הספרי נדרו תלוי בנזירותו ואין נזירותו תלוי בנדרו. דנדר דנזירות הוא מה שהתורה קראה נזירות, ודיבור נגד מה שכתוב בתורה אין זה דיבור. והיינו שאע"פ שאי"ז מדיני נדרים, אבל כל מה שהוא מדיני נזירות הוא מדיני נדרים. ול"ד למ"ש בהקדש טעות, דהתם אינו חייב בשום דבר והוא לא רצה כלל, ודבור בלא רצון אינו דבור של נדר, אבל הכא רצה במה

שדיבר והוי דיבור לכל דבר והתורה פירשה דבריו, ואכמ"ל. וכ"נ שאם נטמא שמונה מחדש דג"כ עבר אבל יחל באותן הימים, דהרי חייב לקיים דיבור דנזירות וכל מנין ימי נזירות בכלל דיבורו וכמ"ש בספרי הנז'. אבל אם כבר קיים דיבורו אין זה אלא איסור של התורה, וכמשכ"ל. ועי' עוד בזה להלן.

[וזה ילע"י אם קיים במנין השני לאחר הטומאה עשה דכל היוצא מפיו יעשה, דהנה בשתה יין נ"ל דלא קיים וכמ"ש הר"מ בפ"א דנזירות ה"ג נדר בנזיר וקיים נדרו כמצוותו הרי"ז עושה שלש מצוות עשה, האחת ככל היוצא מפיו יעשה והרי עשה, השניה גדל פרע שער ראשו והרי גידל וכו'. אבל הכא בנטמא הרי מנה מחדש. אמנם גם אם נימא שבנטמא אינו מקיים מצוה זו, אבל מ"מ לגבי מצות גדל פרע מבואר בר"מ שרק בימי צרעתו אינה נוהגת, והטעם משום שהיא מתחדשת כל יום. וא"כ מאחר שהתב"ל שספירת ז' לנזיר טמא הוא דין מיוחד בנזירות ודאי שעובר בימי טומאתו גם בבל יחל, משא"כ בימי חלוטו א"כ אין ימי טומאתו במת דומים לימי חלוטו ואין ללמוד זב"ז.

י. אכן באמת אם כי ג"ז שיש דין ספירה של ז' ימים בנזיר טמא מלבד דין הטהרה שבו דין זה הוא ג"כ מדיני נזיר, אבל דוקה מדיני נזיר טמא, ובזה שנטמא עד שלא הביא חטאתו ל"ש לומר שמצד דין נזיר טמא שעוד ישנו עליו, שמצד זה ג"כ ביא קרבן, שכל מה שמביא קרבן מדין נזיר טהור שטומאתו מחייבתו קרבן, והרי עתה עכ"פ אין אלו עולים לו לנזירות טהרה, ואפ"ה מביא קרבן טומאה ה"נ גם בימי חלוטו.

יא. והנה יסוד הנ"ל דז' ימים דנזיר טמא הוא דין מיוחד בנזירות מפורש כן ברמב"ם סוף ה' נזירות פ"י ה"א דנזיר טמא ומוחלט מגלח שתי תגלחות ואח"כ סופר ז' ימים לנזירות טומאה, וכתב הטעם משום דספירה דימי ספורו אינה עולה לספירת חלוטו טמאה. והרי התם כשגלח לראשונה כבר הזה אז להטהר מטומאת מת כמ"ש שם, וד"ז הכרח הוא שאל"כ אינו מביא קרבנות, (וראה בתו"כ ובמגילה מנגעו ולא מזובו), וכיון שכבר טהור לגמרי מטומאת מת אמאי צריך לספור ז', וע"כ שהוא דין מיוחד בנזיר לספור שבעה לטומאתו אפילו אינו טמא עתה, (והרבה יש לדון בזיקה שבין טומאת מת שבכל מקום לטומאת מת דנזיר, ואין להאריך כאן). והנה דין זה הוא תוספתא בנזיר ואם כי לא הוזכר דמביא קרבן טומאה, אבל זה עכ"פ מוכרח דסופר ז' מדין מיוחד של נזירות טומאה. וא"כ שפיר יש ראייה מנטמא עד שלא הביא חטאתו דמביא קרבן על הכל דהו"ה לימי חלוטו, וגם לר"ל איכא בימי חלוטו דין נזירות טומאה אם כי אינו סותר.

יב. אכן מהירושלמי נראה לכאורה להפך, דהירושלמי בפ"ח ה"ה מוכיח מזה דתער סותר בטומאה, ור"ל דתער דימי ספורו מכריח למנות ז', הרי שספירת ז' אינה מדין טומאה. ובאמת מכאן קשה על הרמב"ם. ולכאורה י"ל דהירושלמי מיירי שנטמא קודם שנצטרע ונתחייב למנות ומנה, וא"כ אין צריך דיעלו ימי ספורו לימי טומאתו, ולהכי צריך לומר משום דתער סותר, אבל הר"מ מיירי בנטמא בימי צרעתו דכמו שאינן עולין למנין טהרה כן אין עולין למנין טומאה. (ולפי"ז א"ש שהר"מ לא הקשה למה אין ימי חלוטו עולים לו, מאחר שמייירי כשנטמא בימי צרעתו מאן יימר שהיה טמא ז' והיה א"ל דהירוש' מפרש

התוספתא גם אליבא דר"ל ולדידיה אין לומר כמ"ש, דאינו צריך לספור כלל, וע"כ דנטמא קודם. אבל הר"מ פסק כר"י דסותר הכל, ולהכי התוספתא אפשר לפרשה שנטמא בתוך ימי חלוטו. אבל עדיין קשה דהרי טעם הירושלמי א"ש גם לר' יוחנן ואמאי לא כתבה הרמב"ם. וי"ל הרבה, אולם די בזה לע"ע. (ועיין להלן).

ג. והנה בר"מ פ"י מהל' נזירות ה"א כתב אין אדם מגלח תגלחת אחת ועולה לו לנזרו ולצרעתו וכו' לפיכך מי שנזר שנה אחת והיה בכל השנה הזאת ספק מצורע וספק טמא מת וכו' ואינו יכול לשתות ביין ולהטמא למת אלא לאחר ארבע שנים וכו' מפני שהוא צריך לגלח ארבע תגלחות וכו', ובה"ב כתב שלהכי אינו יוצא בתגלחת ראשונה לטומאתו משום שאין תגלחת אחת עולה לנזירות ולצרעת. ומוכח מדבריו דדוקא התגלחת קאמר רשב"י בדף ס' ע"ב דאינו עולה אבל מנין הימים עולה לשניהם. והא דאמרו דימי חלוטו וספורו אינן עולין היינו לענין הנזירות, אבל לז' ימים שצריך לספור מהני. ויש לעיין עוד בזה, דהנה לכאורה ידעינן מרשב"י דחדא תגלחת אינה עולה אבל אפשר שיעלה לנזירות ולא לצרעת אם ירצה בכך בפירוש. ועוד שהרי תגלחת מצורע דוקא בכחן, ואם גלח זר יעלה לנזירות ולא לצרעת. וא"כ יקשה בשלמא תגלחת ראשונה אי אפשר לגלח אחריה דשמא טמא הוא ואחריה הוא נזיר טהור, אבל אחר תגלחת שניה אין כל איסור לגלח שוב, אלא משום ששני התגלחות היו של מצורע והוא אינו טמא כלל, אבל אם יגלח בשניה בפירוש לשם נזירות וכמ"ש שזר יגלחו, דעכ"פ לא יצא ידי גלוח מצורע וגלוח נזיר טמא יצא, וא"כ כיון שעדיין הוא בימי ספורו הרי לא חלה עליו נזירות טהרה ויכול לגלח לאחר ז' לצרעתו. וכן יל"ע בירושלמי פ"ח ה"ה דמוכיח ממוחלט ודאי וטמא ודאי דמגלח אחר ז' תגלחת צרעתו ואח"כ מונה עוד ז' לגלוח דטומאה ז', זאת אומרת דהתער בניזיר טמא סותר. אבל באמת ל"ק שהרי אם כי בצרעתו אינן עולין לו מ"מ אסור בגלוח, והותר לו רק גלוח דמצוה, אבל כשגלח בסוף השנה לשם נזירות טומאה ולא לשם צרעת ניחוש שמא אינו טמא כלל. ואף כי עדיין אינו בניזירות טהרה אבל אסור הוא בתגלחת וז"פ.

יד. אבל מדברי הרמב"ם בסוף פ"י נראה לא כן. שכתב בטמא ומצורע ולמה סופר שבעה, שאין ימי הטומאה עולין בימי הספירה שבין תגלחת לתגלחת. והנה עצם הדבר כבר התב"ל שהוא חידוש דבעי ספירה בכלל, דלכאורה הספירה היא משום שטמא הוא, ולפני ז' אינו יכול לגלח דצריך לקדש ראש נזרו והרי עדיין טמא הוא, אבל הכא הרי כבר טהור הוא שהרי כבר הזה ושנה בז' הראשונים לתגלחת ראשונה של מצורע, וכמ"ש הר"מ, והכרח הוא שאל"כ אין המצורע מביא קרבנותיו, ונמצא עכשיו הריהו כבר טהור ואמאי צריך לספור ז', וע"כ דגם בטמא הוא ענין של ספירה דוקא. ועכ"פ מפורש בר"מ דאינו עולה המנין לתרווייהו. והנה הא דלא אמר הר"מ כן בהלכות שהוב"ל, אלא דתגלחת דוקא אינה עולה, הוא משום דהתם הרי עברה שנה שלימה ואינו חייב לספור למצורע אלא ז' ויכול אחרי הספור דמצורע לספור לנזיר. וזה עכ"פ ראייה שאע"פ שהוא טמא במצורע מ"מ יכול למנות נזירות דטומאה, שרק לספור לתרווייהו בבת אחת א"א, אבל בזאח"ז אם כי לא טוהר עדיין מונה. אכן באמת קשה אמאי לא סגי ליה לר"מ הכא נמי בטעם שכתב לעיל, דהרי בעי תגלחת שניה. ובאמת הרי בירושלמי הוכיח מכאן שתער בטומאה סותר, ר"ל שבתוך ז' אם גלח סותר, וא"כ איך

קאמר הר"מ משום דהימים ההם לא עלו לו, הרי אפילו עלו לו, היה צריך לחכות עוד ז' וכמו"ש הירושלמי וצ"ע.

טו. אמנם ישל"ע במה שדקדק הר"מ לכתוב שאין עולין ימי הטומאה שבין תגלחת לתגלחת, והיינו ימי ספירו, ואמאי לא נקט שלא יעלו לו ימי חלוטו. ונראה דיל"ע בטעם שאין ימי צרעתו עולים לו, דלכאורה הוא משום דבעי גלוח ואין השער קדוש דצריכים לגלחו, אולם נראה שז"א דמאן יימר שחייב לגלח אלו, והרי גלחוהו לסטים אין מצורע סותר. וכן אם אין לו שער. וביותר נראה ראייה דהרי במוסגר אמרינן דעולה לו, ולכאורה הוא מהטעם הנ"ל דלא בעי תגלחת, אבל באמת הרי מוסגר מיירי גם בנגעי נתקים, ובעי לגלח סביב הנתק, והרי כל השער צריך להיות קדוש, ואם שייר שתי שערות לא יצא, ונמצא שיש שערות שצריכות להיות קדושות ויגלחון. אלא ברור דהטעם הוא שאינו חייב לגלחון כמו בנזיר שגלוח בראשו סותר נזירות, וכמו"ש בירושלמי שגם בנזיר טמא כן, אלא הטעם הוא משום דמצורע בעי פריעה ואסור לו נמי לגלח, וכיון שחייב לגדל שערו אין השערות קדושות בקדושת גלוח של נזיר ואינן ראויות לגלוח. אבל בימי הסגר אינו חייב בפריעה ולכן עולים לו. אבל קשה אמאי בימי ספרו נמי אינן עולים לו הרי מותר בפריעה. ונראה דהתם שייך שפיר משום מצות גלוח, שכל הטעם שזה אינו בחלוט הוא משום דאין זה קבוע שיגלח, שרק לכשיטהר חייב לגלח, ולא כל זמן שהוא טמא, ואי"ז ברור שיצטרך לגלח, וכן בנתק אי"ז ברור שיצטרך להסגר לעוד שבוע, ושמא יטהר או יטמא מיד. אבל בימי ספרו הרי מוכרח הוא לגלח.

טז. ונראה דנפק"מ בין ימי חלוטו לימי ספרו היכא שכבר ספר ימי טומאה אם יכול לגלח בתוך צרעתו, דבימי חלוטו אינו מגלח משום שאסור כיון דבעי פריעה, אבל בימי ספרו מותר, שאין איסור לגלח. (והרי"ז מפורש מדהתירו לפרוע. אמנם בזה י"ל דצריך להניח קצת אבל פשוט דזה דוחק ובודאי יש היתר). ולפי"ז שפיר קאמר הר"מ דוקא על ימי ספרו, כי על ימי חלוטו אפילו כבר יצא בספירת ז' ימי טומאה לפני הצרעת נמי לא היה יכול לגלח, אבל בימי ספרו אילו היה יוצא בספירה היה יכול לגלח, וכמוש"כ שלא פסק כהירושלמי דבימי טומאה נמי תגלחת סותרת. ולהכי קאמר שאין ימי ספרו עולין לו לספירה. אבל זה יל"ע דהרי אם היה סופר היה יוצא ע"כ שהיה מעביר תער שני פעמים וּבאמת יל"ע הרבה בזה דזה יהיה תלוי אם בנזיר ממורט מהני העברת תער, והירושלמי איירי אליביה, אבל בדעת הר"מ אין הדבר ברור איך פסק. ובטהור כתב דאין צריך כלל לתער אבל בטמא לא כתב כלל. ויתכן דלכן כתב כאן הטעם משום דימים לא עלו ולא משום דסותר, דלדידיה אין תער מעכב, וצ"ע, דיש חילוק גדול בין ממורט שא"א להיות שער לבין מי שגלחוהו, ולפי"ז הרי אדרבה ימנה שבעה ימים לנזירותו ואח"כ לספרו. וצ"ל דהו"ה לספרו נמי לא יצא בנזירותו.

ג

א. והנה הרמב"ם פ"ד מנזירות הי"ב כתב נזיר ששלמו ימי נזירותו ולא גילח תגלחת טהרה הרי"ז אסור לגלח ולשתות יין ולהטמא למתים כשהיה מקודם, וכל דקדוקי נזירות עליו, ואם גילח או שתה או נטמא לוקה. והלח"מ כתב דע"כ האי

לא גילח לאו דוקא אלא שלא הביא קרבן תגלחת, אבל אחר שהביא קרבן תגלחת אעפ"י שלא גלח אינו מעכב כמש"כ הר"מ בפ"ח ה"ה עכ"ל הלח"מ. ולפי דברי הלח"מ מש"כ הר"מ שאם גילח לוקה היינו משום שתגלחת קודם קרבן היא פסולה ולכן לוקה ע"ז, אולם עיקר דברי הלח"מ תמוהים לשנות כן כוונת הר"מ. ועוד שכדברי הרמב"ם כאן כתב גם בפיה"מ לנזיר פ"ו מ"ו, וממה שאתה צריך לדעת אמרם בתוספתא נזיר שכלו ימיו אסור לגלח ולשתות יין ולטמא למתים, ואם גלח או שתה או נטמא סופג את הארבעים, כלומר שדיני נזירות נשארין עליו עד אשר יגלח תגלחת טהרה. וצ"ע.

ב. והנה הר"מ בפ"ו ה"ד-ה כתב: נטמא אחר יום מלאה, שהוא יום הבאת קרבנות טהרה אילו לא נטמא, סתר שלשים יום בלבד. וכיצד יעשה. מביא קרבנות טומאה כשיטהר ומגלח תגלחת טומאה ומתחיל למנות נזירות שלשים יום ומגלח תגלחת טהרה ומביא קרבנות טהרה. ואם נטמא אחר שנזרק עליו אחד מן הדמים אינו סותר כלום אלא מביא שאר קרבנות טהרה שלו כשיטהר: נטמא ביום שלאחריו שהוא יום שראוי לגדל שער או גלח אחר מלאה הרי זה אינו סותר כלום אע"פ שעדיין לא גלח שהרי שלמה הנזירות וכל הנטפל לה. והיינו דהר"מ מפרש הסוגיא דדף י"ד ע"ב לא כשאר ראשונים דמיירי בנצטרע, אלא בכל נזיר שנטמא במת לאחר יום הבאת קרבן. ולכאורה כל זמן שלא הקריב עדיין הוא בנזירותו לכו"ע ואיך אינו סותר. וע"כ ר"ל שכבר הביא קרבן אתמול. אבל א"כ הרי"ז משנה שאינה צריכה שהרי כבר כתב הר"מ לעיל בה"ד שאפילו באותו יום כבר אינו סותר. ועוד א"כ מ"ט דשמואל דסותר. ונראה שמיירי שעדיין לא הביא קרבן, ואע"ג שהוא עדיין אסור בכל האיסורים, אבל דין סתירה אין כאן, דנראה שיש חילוק בין יום הבאת קרבנותיו לימים שלאחריו, כי יום הבאה הוא נחשב מכלל ימי נזירות, כי הוא מכלל מצוות הנזיר וסדר קיום מצוותו, ולכן יש בו סתירה. אבל ימים שאחריו אינם מכלל ימי נזירות, אלא דחידשה תורה שאיסורי נזיר צריכים קרבן שיתירום לו. וזה רק לענין הלאוין, אבל לענין סתירה אין הגדר של סתירה אלא כשנטמא בימי נזירות ולא במה שלאחר ימי נזירות. וכך היא משמעות לשון הגמ' בדף י"ד שביום ל"א עדיין קאי בנזירות ואילו יום ל"ב משלם נזירות הוא.

ויתכן שאפילו באיסורי שתיה וכו' יש חילוק בין יום הבאת קרבנותיו לימים שלאחריו, שהרי הנזיר עובר מלבד הלאוין דשתיה וגלוח וטומאה גם בבל יחל דברו כשעובר על אלו, ונראה דהו"ה ביום הבאת קרבנות נמי עובר אבל יחל, שהרי כשקיבל עליו ידע שאי אפשר להביא קרבן לפני זמנו וכיון שהדין שכל זמן שאינו מביא הוא אסור הרי"ז בקבלתו נמי שיהא עובר, עיין באבנ"מ בשו"ת סי' ט"ו ובשאג"א החדשות סי' י"א, וכ"ז באותו יום אבל כשעבר היום ולא הקריב אע"ג שעדיין אסור אבל זה לא היה בקבלתו ואינו עובר אבל יחל דברו.

ונראה עוד שמאחר שיש רבוי בנדרים ג' ע"א מהכתוב איש כי יפליא לנדור נדר נזיר, מקיש נזירות לנדרים מה נדרים עובר בבל יחל ובבל תאחר אף נזירות עובר בבל יחל ובבל תאחר, א"כ גם יום הבאת קרבנותיו שלא שלמה הנזירות לגמרי והוא בכלל ימי הנזירות, עובר בבל יחל ובבל תאחר מכח ההיקש של נזירות לנדרים, אבל יום גידול שער שאינו בכלל ימי נזירות אלא שאסור עדיין בכל איסורי נזיר משום דבעי קרבן להתיר אינו בכלל היקש זה. ולגבי מי שנזר נזירות

סתם שיכול לגלח ביום שלושים מסתבר שלדעת תוס' שמה"ת אינו מגלח לכתחילה ביום שלושים, א"כ ודאי שגם יום שלושים הוא בכלל ההיקש. ונראה עוד לפמשכ"ל שיש בנזיר דין מיוחד שנדרו תלוי בנזירותו והיינו שכל מה שהוא מתחייב מדין נזירות הוא מתחייב בו גם בדיני נדר, וא"כ מסתבר שגם יום הבאת קרבנות, שעדיין לא שלמה הנזירות לגמרי, גם הוא בכלל הלאו דבל יחל, וגם מצד הדין הזה דנדרו תלוי בנזירותו חלים הלאוים דבל יחל והו"ה לבל תאחר. ועי' להלן.

ג. וכמו"כ יל"ע בהתגלח באמצע דבעי ל' יום גדול שער דבאותם ימים אם נטמא לא יהא סותר דאינו נזיר, [ואם נניח דאינו סותר נראה שגם אינו מביא קרבן טומאה. ולעיל התבאר בשיטת ר"א דלאחר מלאת אם נטמא סותר קרבן ולא ימים]. ועי' בפ"ד ה"ה שכתב הר"מ באומר הריני נזיר כשיהיה לי בן והריני נזיר מאה יום וכו' נולד הבן ביום שמונים מונה של בנו ומשלים את של בנו ומתגלח ומתחיל למנות מאחר התגלחת שלושים יום. ונמצא מפסיד מקודם הולד עשרה ימים שהם מיום שבועים עד הולד. ולכאורה מה נפק"מ איזה מהימים מפסיד, ומשמע מכך שכונתו שבאותם העשרה ימים אם נטמא אינו סותר. וכ"נ מהירושלמי פ"ב ה"י. אמנם זה צ"ע שהרי אם נטמא בעשרה ימים הללו עדיין לא נולד הבן וכבר היה בסתירה כשנולד הבן, אם לא דנימא דלמפרע התברר שאינו צריך לסתור. ועי' בר"מ פ"ו ה"ב בנודר בנזיר מאה יום ולאחר עשרים יום נתגלח הרי"ז שוהה שלושים יום כו' וכל אותן השלושים יום כל דקדוקי נזירות עליו אלא שאין עולין לו מן המנין. ומשמע ג"כ שאם נטמא בהם אינו סותר, וצ"ע.

ד. ובזה נראה לבאר גם מש"כ כאן הר"מ [לפי הגירסא שלפנינו] שאם גילח ביום שראוי לגדל שער אינו סותר כלום, וצ"ע הרי בפ"ח הי"א כתב הר"מ דתגלחת פסולה צריכה ל' יום, וא"כ הכא שהתגלח קודם קרבן הוי תגלחת פסולה, כמש"כ פ"ח הי"א, ועיין באו"ש. ונראה שדוקא בגלח ביום הבאת קרבן אבל גלח לאחר יום הבאת קרבן אע"ג שעדיין לא הביא אין התגלחת פסולה.

ועיין בתוספתא פ"ד אימתי אמרו תגלחת סותרת שלושים יום בזמן שאין לו לספור הא אם יש לו לספור הרי"ז אינו סותר. ולשיטת הרמב"ם צ"ל להיפך שכשאין לו לספור אינו סותר, ולפי שיטת הר"מ גם בגלח תגלחת פסולה ביום הבאת קרבנו סותר א"כ נמצא שיום ל"א נחשב כיום שהוא סופר ולכן סותר שלושים יום, וכמשהת"ב. והנה מש"כ הר"מ הנ"ל נטמא ביום שראוי לגדל שער אינו סותר כלום, לכאורה מוכרח שלפני הקרבת קרבנו מיירי, שהרי [לפי הגירסא שלפנינו] קאמר שאם גילח אינו סותר ואם לאחר קרבן לא שייך סתירה שהרי מצוה לגלח, אולם הלשון אע"ג שעדיין לא גלח צ"ע, ויתכן דאזיל ארישא שנטמא באותו יום שראוי לגידול שער.

ה. והנה לקמן פ"ח ה"ה כתב שאם הביא קרבנותיו ולא גילח ראשו אין התגלחת מעכבת אלא שותה ומטמא לערב. וכבר תמה ע"ז הרדב"ז שם אם הוא מביא קרבנותיו ביום אחד ושלושים למה לא ישתה ויטמא באותו יום אחר הבאת קרבנותיו. ועי' בסה"מ מ"ע קי"א. ולכאורה י"ל שאם יש ב"ת אקרבנות צריך

להיות ב"ת גם על תגלחת, א"כ אמאי מותר לערב לטמאות הרי ידחה התגלחת. וצ"ל שרק במצוה כהלכתה עובר על ב"ת, ולא כשאינה כתיקונה, ולאחר זמנה שאינו מקיים מצות תגלחת כתיקונה דבעי שילוח תחת הדוד ולמחרת הרי כבר פסול, לכן למחרת מותר להטמאות לפני תגלחת, אבל באותו יום אסור להטמאות משום ב"ת [ולגבי שתיה שגם היא אסורה ביום ל"א לדברי הר"מ כאן יל"פ לפי"ד הרמב"ן בפ"י התורה שלכו"ע שתית יין תלויה בכל המעשים]. אולם צ"ע דא"כ גם בלילה יאסר, אבל נראה דא"א לקיים מצוה תחת הדוד בלילה, שהרי בעי פתח אוה"מ ובלילה הוא סגור, וכ"כ באו"ש, אולם בארתי במק"א שהמספרי משמע שגם בלילה כשר, וצ"ל כמש"כ תוס' בזבחים קי"א שבלילה שאינו זמן קרבן אין חסרון דפתח פתוח, וצ"ע.

ובמק"א בארתי שי"ל שרק ביום שהתחייב בגילוח עובר בב"ת ולא בימים שלאחריו. (עי' במנחת אברהם ח"א עמ' מב מג.) והבאתי שם ראייה ממ"ש בירושלמי ר"ה פ"א ה"א שדנו בקרא דביום השמיני יביא קרבנו בניזיר טמא או מצורע (עיי"ש במפרשים) דאם לא הביא ביום השמיני יעבור בב"ת, והובאה שם ברייתא במוע"ק דנזיר ומצורע שעולים מטומאה לטהרה מגלחים בחוה"מ שהיו משהים בכונה קרבנותיהם עד החג. וקשה, לו יהא דדין שמיני האמור בתורה אינו קביעת זמן דוקא שהמאחר יהיה בבל תאחר, אבל אכתי יש כאן עבירה דב"ת משום דמאחר נזירות טהרה. (ודוחק לומר שחטאת שמכשירו למנות נזירות טהרה היה מביא בזמנו ורק עולה ואשם הביא בחג. ועוד דמהירושלמי גופא שם מוכח לא כן, דפריך הרי מצורע הוא מחוסר כיפורים ומה מהני שיביא בחג, ומוכח דהברייתא מיירי בכל קרבנות דאל"כ הרי יכול לתרץ דחטאת שמתירו בקדשים הביא קודם.) ומוכח דאחרי שכבר נתאחרה נזירות כיון שנטמא שוב אינו מוזהר יותר לבל יאחר יותר.

אולם גם אם לא נימא כן לגבי ימים שלאחר היום שהתחייב בגלוח, אבל עדיין י"ל דימים של נזירות בטומאה שאינם עולים למנין ימי נזירות ואפילו לאחר שנטהר מטומאתו מ"מ כ"ז שלא הביא קרבנו אינו מוזהר בחיובי נדר שנתרבו בניזירות, ובבל יאכל ובבל ישתה עובר משום דלזה הרי גם אחרי גמר מנינו צריך קרבן להתיר, אבל בבל יחל ובבל תאחר לא עבר אז. וכן נראה מלשון הרמב"ם סוף פ"ה דנזירות שכתב נזיר טהור שנטמא עובר בב"ת, ולמה לא כתב סתם נזיר שנטמא דהרי גם בניזיר טמא י"ל שאסור משום בל תאחר, וע"כ דכיון דאין הימים ממנין הנזירות ליכא שוב ב"ת.

ולפי"ז צריך לחלק בין נזיר טהור שנטמא לבין נזיר בביה"ק שלוקה גם משום בל תאחר ואכמ"ל.

ולפי משהתב"ל שההיקש של נדרים לנזירות וגם הריבוי שבספרי שנדרו תלוי בניזירותו אינם אלא בימים שעולים לנזירותו וכן שאם אין בל תאחר בימי טומאתו משום שבהם לא התרבו חיובי נדר הו"ה גם לגבי הבאת קרבנותיו, א"כ גם לדין בל יחל שילפינן מההיקש לנדרים, וגם מהדרשא שבספרי הנ"ל, לא יעבור על בל יחל בימי טומאתו.

אמנם לגבי בל יחל י"ל שאם כי מצד ההיקש של נזירות לנדרים שעובר בניזירות גם על בל יחל ועל בל תאחר, אין היקש זה אלא בימים שהם בכלל דיבור הנדר של נזירות או מה שנטפל לה שגם היא בכלל נדר הנזירות כנ"ל לגבי יום הבאת הקרבן, ואילו ימי טומאה אינם בכלל הדיבור של נדר הנזירות. אבל מצד הדרשא

שבספרי שנדרו תלוי בנזירותו י"ל שכל שהוא נקרא ימי נזירות ואפילו שיש בהם דין ימי נזירות טומאה אע"פ שאי"ז בכלל דיבור הנדר של נזירות אבל מ"מ הם קרויים ימי נזירותו וי"ל שעובר גם אז בבל יחל. אמנם לגבי כל תאחר יתכן שאין ללמוד מדרשא זו דהספרי שנדרו תלוי בנזירותו כי י"ל שהריבוי הוא רק שיש כאן חובת קיום נדר אע"פ שלא פירש כן בדיבורו, והריבוי הוא רק לגבי כל יחל ולא לגבי ב"ת. ועי' ברא"ש נזיר.

ו. ולפי משהתב"ל בחידוש שבנזיר י"ד ע"ב דיום שלאחר מלאת קאי בנזירות וסותר, ובארנו שהטעם משום שהוא מסדר קיום מצוותו להקריב ולגלח ביום ל"א ולכן הוא בכלל ימי הנזירות, א"כ מאחר שהמצוה היא בגלוח כמו בקרבן לכן כל זמן שלא גלח נחשב יום ל"א כימי נזירותו, ולכן גם קודם שגילח הוא לוקה על שלושת הלאוים של נזיר, אבל למחרת ביום ל"ב שכבר שלמה הנזירות כדברי הגמ' בנזיר שם, ואפילו קודם שהקריב אינו סותר אם נטמא, ורק שהוא צריך קרבן להתירו, אבל אין יום ל"ב בכלל ימי נזירותו ואינו תלוי במצוות שעליו, והאיסור שיש בו בשלושת הלאוין של נזיר הוא משום שלא הותרו עד הקרבן כמ"ש להלן מ"ו עה"כ ואחר ישתה הנזיר יין אחר מעשה יחידי, א"כ אין הלאוין אלא עד הקרבה. ולפי"ז מש"כ הר"מ הנ"ל בפ"ד הי"ב שנזיר ששלמו ימי נזירותו ולא גילח תגלחת טהרה אם גילח או שתה או נטמא לוקה, יל"פ שמייירי דוקא ביום מלאת. וזוהי גם כונת הר"מ בפיה"מ הנ"ל שקודם תגלחת טהרה לוקה על טומאה ושתיה וגלוח.

והנה לשון התוספתא שהביא הר"מ בפה"מ הוא כלשון הברייתא בנזיר ט"ו ע"א נזיר שכלו ימיו אסור לגלח וכו', ואם גלח סופג את הארבעים. ויתכן שהר"מ מפרש לשון הברייתא (בדף ט"ו ע"א) נזיר שכלו לו ימיו אסור לגלח וכו' ולא נקטה הברייתא כאן כלשון התוספתא פ"ב ה"י שהזכירה בפירוש מנה נזירות ולא הביא קרבנותיו אסור לשתות יין וכו', ולכן מפרש הר"מ שמייירי מיד שכלו ימיו שאז גם קודם גילוח לוקה. ועי' בתוס' בדף ל"ט ע"ב ד"ה וקים. ויתכן שילפינן לדין זה מהדרשא דר' יוסי ב"ר חנינא שבגמ' שם י"ד ע"ב כל ימי הזירו לרבות ימים שלאחר מלאת כימים שלפני מלאת, אלא שר' יוסי ב"ר חנינא עצמו ס"ל שהכונה על כל הימים שלאחר מלאת, אולם לבריתא זו שהיא תיובתיה דר' יוסי ב"ר חנינא י"ל שזה רבוי מיוחד על יום ל"א שהוא נחשב כימי הזירו משום שהוא מסדר קיום מצוות נזירות, ולכן עד קיום מצות גלוח נחשב כימי הזירו ולוקה, ואילו לאיסור בשאר ימים שלאחריו ילפינן מואחר ישתה הנזיר יין כמ"ש להלן מ"ו ע"א. ועוד י"ל שילפינן ללאוים ביום ל"א מהדרשא שבגמ' שם אליבא דר' יוסי ב"ר חנינא וטמא ראש נזרו מי שנזרו תלוי בראשו, ולברייתא יל"פ שזה קאי רק על ימים שהם מכלל סדר קיום מצוות נזירותו, דהיינו או ימי טומאה או יום ל"א. ולכן הלאוים הם עד גילוח כלשון הדרשא מי שנזרו תלוי בראשו.

ז. ואין להקשות לפמ"ש דביום שלאחר מלאת גם תגלחת מעכבת לגבי הלאוים, משום שהוא כבתוך מלאת, א"כ גם לגבי סתירה לאחר קרבן וקודם גלוח יסתור, ונראה שהרי אפילו לר"א דתגלחת מעכבת ואסור ביין עד אחר כל המעשים מ"מ אמרינן דלאחר יום מלאת אם נטמא אינו סותר הימים, א"כ הו"ה לרבנן ביום שלאחר יום מלאת אם כי יש בו סתירה אבל לאחר שכבר קרב הקרבן אין דין

סתירה. ובאמת הרי גם קודם הקרבן דין הסתירה שביום ל"א הוא רק שלושים יום ולא סותר כל הנזירות כמו בימי מלאת, ויל"פ שליום ל"א ניתן דין ימי נזירות אבל אינו כעיקר ימי הנזירות שהם קדושה אחת וכשנטמא נפקעת הנזירות וצריך לחזור ולקדש הימים שנזר, אבל יום ל"א יש בו דיני נזירות אבל אינו קדושה אחת עם שאר הימים שנדרר בנזירות, וכשנטמא סותר ל' יום משום גלוח והוי כדין גלוחו לסטים שמונה ל' יום.

ועיין בתוספתא פ"ד ה"ט מי שנזרק עליו אחד מן הדמים ונטמא ר"א אומר סותר את הכל, וחכ"א יביא שאר קרבנו ויטהר מפני שקידש שער בדם. ויל"פ עפ"ד הירושלמי פ"ו ה"ג שביארו למ"ד שנזיר טהור שגילח אפילו שלא בתער יצא ורק נזיר טמא חייב בתער, משום דנזיר טהור מגלח לאחר זריקה כיון שקדש שלמה נזרו ברם כנשור, ופירשו בפנ"מ ובקה"ע שכיון שנתקדש ראשו בדם שלמה נזירותו והריהו כנשור, ולכן י"ל שיכול לגלח גם שלא בתער, ויל"פ כן גם בכונת התוספתא הנ"ל שלכן אין הטומאה סותרת אחר שנזרק אחד מן הדמים משום שכבר קדש שער בדם, והיינו שעיד"ז הוי כשלמה נזירותו והוי השער כנשור ואין מקום לסתור. ויל"פ מה שנקטו שקדש השער בדם, שדין גלוח הוא משום שישנה בשער קדושה שבאה ע"י הקרבן ולכן שולחו באש. וז"ד כשמגלח כמצוותו ולא בגלוחו לסטים, וי"ל. ולאחר שהתקדש השער ע"י הקרבן כבר הוי כנשור כי שלמה כל קדושת נזירותו. ועכ"פ חזינן שהתוספתא מצריכה טעם זה שלא יסתור לאחר מתן דמים ולא סגי במה שכבר הותר להטמאות אחר זריקת דם, וכסברת הגמ' בדף י"ד שאלביא דרבנן שאין תגלחת מעכבת א"א לומר שאם נטמא אחר זריקת דמים אין לו תקנה, ואילו התוספתא מצריכה טעם לדין זה שאין טומאה סותרת, ונראה מכך שמייירי ביום ל"א שאז גם לרבנן תגלחת מעכבת ולוקה על לאוין דנזיר ולכן מצריכה התוספתא טעם זה דכבר קדש שער בדם וכמשהת"ב.

ונראה עוד בזה דהנה אמרינן בנזר שתי נזירות וגלח הראשונה בל', ה' עולה לכאן ולכאן. ולכאורה אמאי דוקא גלח, הרי העיקר תלוי בקרבן. ולפי הנ"ל נראה דביום הבאה גם תגלחת היא עיקר. אמנם שם לפני יום מלאת הוא שהרי עדיין לא עברו ל' יום אלא שמקצת היום ככולו, וזה רק אם גמר מצוותו אבל קודם אכל היום חלה נזירותו, ולהכי כשגמר מצוותו והקריב וגלח ממילא אין כאן נזירות, אבל כ"ז שלא גמר הכל הריהו תוך ל' ואסור. ועי' בר"מ פ"ב הי"ח במי שנזר שתי נזירות אסור לעולם בשתיה, ולכאורה הרי לאחר קרבן אין לאו, ומשמע שביום ל"א אסור גם קודם גלוח.

וראה בתוספתא נזיר פ"ד ה"י נזר שתי נזירות ונטמא קודם גלוח ר' אליעזר אומר צריך להביא קרבן טומאה ור' יוסי אומר אין צריך מפני שיצא מכלל הראשונה ולכלל השניה לא בא, ובמנחת בכורים פירש שטעמו של ר"א שצריך להביא משום דס"ל דממ"ז הוא נזיר אי מראשונה אי משניה, ור"י שסובר שאין צריך הוא משום שיצא מכלל הראשונה והוי לאחר מלאת ולכלל שניה לא בא. אמנם נראה לומר דלא פליג ר"א בזה על ר"י אלא דר"א לטעמיה דקודם תגלחת עדיין הוא ביום מלאת ולהכי מביא קרבן טומאה, אבל ר"י סובר שלאחר קרבן אינו חייב על טומאה, אכן כל זמן שלא גלח עדיין לא נשלמה נזירותו שהרי חייב עוד לגלח מחמת נדר נזירותו ולכן עדיין לא חלה עליו נזירות שניה.

אמנם יל"ע אמאי לא נימא איסור חל על איסור שהרי כבר הותר ביין מחמת נזירות ראשונה, אכן י"ל שגם למ"ד איסור חל על איסור מ"מ בנזירות לא

אמרינן כן כי היא דין קדושה ולאחר שכבר חל עשה דקדוש יהיה א"א שיחול עוד דין קדושה, ולכן גם אם הקדושה דנזיר אינה אוסרת כעת יין מ"מ א"א שתחול קדושה חדשה. אמנם יל"ע אם יש עשה דקדוש יהיה לאחר מלאת, והתב"ל.

ח. ואגב ארשום ביאור בירושלמי מגילה פ"א הי"ב בדין נזרק עליו אחד מן הדמים. וז"ל הירושלמי: יכול יצא ידי חובתו בחלות תודה וברקיקי נזיר ת"ל שבעת ימים וגו' מצה הנאכלת לשבעה ימים יצאו חלות תודה ורקיקי נזיר שאינם נאכלים כל שבעה, ומוכיח מכאן שחלות ורקיקי נזיר נאכלות בכל ערי ישראל בשעת היתר במות דאל"כ תיפוק ליה דאין נאכלין בכל מושבות, וכ"ה בבבלי פסחים ל"ה ע"ב, אמנם הירושלמי פריך ע"ז נחא תודה, רקיקי נזיר הא אמר ר' יוחנן נזירות חובה ואינה קריבה בבמה, ומשני שהחטאות קרבו בשילה והשלמים בנוב וגבעון, והיינו שרק חטאת שאינה באה לעולם בבמה אע"פ שאינה לכפרה אינה קריבה, אבל שלמים שקרבים בבמה גם שלמים של נזיר קרבים. ופריך ע"ז הא אמר ר"י שלמי חגיגה הבאים בבמה כשרים אלא שלא עלו לשם חובה, והיינו דחזינן דאם כי בנדבה קרב בבמה אבל בחובה אינו קרב. אלא כר"י דאמר שרק פסח וחטאת אינן בבמה אבל השאר אפילו חובה קרבין. ואח"ז קאמר דיתכן לבאר גם לרבנן וכר"ש דאמר משנזרק אחד מן הדמים הותר הנזיר ביין. ופירש בקה"ע שלכן אי"ז חובה. ותירוץ זה אינו מובן כלל דמה עניין דינו של ר"ש אם הותר ביין או לא לגבי שיקראו השלמים חובה או לא, הרי מה שהשלמים חובה אי"ז מפני שעדיין לא הותר, אלא משום שהוא חוב בע"כ, וא"כ גם לר"ש אע"פ שהותר ביין אבל עדיין חובה עליו להביא השלמים.

ולכאורה י"ל שכונת הירושלמי היא לא על דין זה דר"ש אלא על מה שאומר ר"ש דגלח על קרבן שנעשה שלא לשמו תגלחתו כשירה, ורבנן חולקים עליו דכיון שנעשה שלא לשמו הרי לא עלה לשם חובה ואי"ז תגלחת נזיר. והנה סברת ר"ש היא דעכ"פ הקרבן הוא כשר, אולם צ"ע דהרי אם כי הוא קרבן כשר דהוי קרבן נדבה אבל א"כ אי"ז כלל קרבן נזיר ואיך יכול לגלח עליו. ונראה דטעם דר"ש הוא לפמ"ש בספרי עה"כ מלבד אשר תשיג ידו שאם אמר הריני נזיר על מנת לגלח על מאה עולות ועל מאה שלמים קורא אני עליו כפי נדרו אשר ידור כן יעשה. והיינו שלעצם הקרבת עולות ושלמי נדבה ל"צ רבוי בכתוב, ובע"כ שמה שהוסיף הכתוב כפי נדרו אשר ידור כן יעשה בא לרבות שהנדבה כאן היא בכלל קרבן נזירות. ועי' ברמב"ן עה"ת פר' נשוא שכתב והזכיר זה ללמד שאם היה עשיר ורצה להרבות קרבנות, או שנדר בתחילה הריני נזיר ואקריב אלף עולות ושלמים, שיביא את כולם ביום מלאת ולא ישתה יין עד הקריבו את כולם כי הכל תורת נזרו. עכ"ד. ונראה מהרמב"ן שגם אם מקבל עליו קרבנות נדבה ביום מלאות ג"כ הם בכלל קרבן נזירות. וא"כ יל"פ דעת ר"ש שאם גלח על קרבן שקרב שלא לשמו שדינו כנדבה ג"כ יצא יד"ח, שזה משום שגם אחרי גמר ימי נזירותו יכול להוסיף קרבנות נזירות בנדבה לכן גם בהקריב קרבנו שלא לשמה כשר משום נדבת נזיר.

ט. וכך נראה מתוס' תמורה י"ד ע"ב בד"ה אלא כו' מיהו תימה לר' שמעון דאמר התם בפ' בתרא דזבחים (וקי"ז) אף ציבור לא הקריבו אלא פסחים וחובות הקבוע להם זמן, ואמר בפרק כל שעה (פסחים ל"ב ע"ב) זאת אומרת לחמי שחלות תודה ורקיקי נזיר נאכלין בנוב וגבעון, ופרש"י שם דהיינו דלא כר"ש, וא"כ היכי קאמר

אבשלום אלכה נא ואשלמה את נדרי הרי לא היה יכול להקריבו. ותירץ מורי הרמ"ר דרבי שמעון לטעמיה דאמר במס' נזיר (מ"ו:) דאם גילח על שלמי נדבה יצא ואם אמר הריני מגלח על מאה עולות יביא מאה עולות וא"כ אפשר דאבשלום נדר להביא עולות נדבה וכו'. ועליהם רצה אבשלום לגלח עכ"ל. ומוכח מדברי התוס' שכתבו אליבא דר"ש את הדין של אמר הרי עלי לגלח על מאה עולות שיביא מאה עולות, שזהו הדין שמוזכר בספרי, ועל סמך זה ביארו שאבשלום נדר להביא עולות נדבה ורצה לגלח עליהן, מכך מוכח שהתוס' מפרשים ששיטת ר"ש שאפשר לגלח על קרבן שנשחט שלא לשמו היא תלויה בדין הספרי שאפשר להתנדב להקריב עולות ושלמי נזיר, ורק משום זה יכל אבשלום לגלח על שלמי נדבה, וכמשהת"ב. ומ"ש בגמ' נזיר שם מ"ט דר"ש דאמר קרא ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים ולא כתב על שלמיו ולא הזכירו את דרשת ספרי, ול"פ שמהדין שבספרי שילפינו מהכתוב מלבד אשר תשיג ידו אין הכרח אלא רק שגם מה שמתנדב הוא בכלל קרבנותיו ואינו מגלח עד שיקרבו כולן, עי' בר"מ פ"ח ה"ב שהשלמים קרבים בסוף ועליהן מגלח, ועוד שאסור לשתות יין עד שיקרבו כולן כמש"כ הרמב"ן, אבל לא למדנו מדרשת הספרי שעל הנדבה בלבד התגלחת כשירה, וע"ז ילפינו מזבח השלמים דסגי בשלמי נדבה. ולאידך גיסא א"א ללמוד מזבח השלמים שעיקר הדין הוא שמה שמתנדב הוא מכלל קרבנות נזיר. וז"פ.

י. ונראה עוד ששלמי נדבה אלו של נזירות אליבא דהספרי ור"ש טעונים מתנות זרוע והבאת לחם. ועי' בירושלמי נזיר פ"ד ה"ד (יח ע"א) ר' בון בר חייא בריה דרבי שמעון בעי שלמים הבאים לאחר מיתה מהו שיטענו לחם, חזר ואמר וכן בחיים לא על בטלה הן באין את אמר הן טעונין לחם וכאן טעונין לחם, ועיי"ש בש"ק שהקשה על ספק הירושלמי הרי מתניתין היא במעילה פ"ג ששלמי נזיר הבאים לאחר מיתה אינן טעונין לחם, וגם על הפשיטות של הירושלמי מבאין לבטלה דהיינו בנמצאו לאחר כפרה הקשה דזה גופא מנל"ן ובבבלי מפורש להיפך דלאחר כפרה ילפינן מלאחר מיתה שאין טעונין לחם. והנה בגליון אפרים שם כתב, לא מצאתי במקום אחר בירושלמי ר' בון בריה דר' חייא בריה דרבי שמעון. ואולי צ"ל ר' בון בר חייא בעי לר"ש שלמים וכו' והכונה היא לר"ש דס"ל דלא בעינן קרא כדכתיב וכו' עכ"ל. ולפי הנ"ל יל"פ דהבעיא היא לר"ש הסובר שגם שלמי נדבה של נזירות טעונים לחם אע"פ שעיקר מצותו בשלמים הראשונים, ובעי אם גם שלמי נזיר שבאים לאחר מיתה טעונים לחם שלא גרעי משלמי נדבה, או"ד דהכא גרע שאין כלל מתכפר, ומסיק דעכ"פ גם בשלמי נדבה הן באין לבטלה שכבר נתכפר בראשון.

ולפי"ז ל"ק קושיות השי"ק, שמ"ש במעילה ששלמי נזיר הבאים לאחר מיתה אינן טעונות לחם י"ל שאי"ז אליבא דר"ש, וגם הפשיטות בירושלמי דבאין לבטלה היינו בבאין בנדבה שלר"ש י"ל שטעונין לחם משום הדרשא עה"כ מלבד אשר תשיג ידו כנ"ל. ומ"ש בבבלי כ"ד: דלאחר כפרה אין טעונין לחם בפשטות י"ל דגם זה אינו אליבא דר"ש, שהרי מה שהפריש בתחילה ונאבד ונמצא לאחר שקרבו אחרים לא גרע ממתנדב לאחר שנזר שג"כ מביא לחם, אולם י"ל עוד דאין משם קושיה להנ"ל דעיי"ש בפירושו הרא"ש ובמאירי שפירשו דהכונה שאין טעונין לחם

לתנופה אבל לחם צריך להביא, וגם הזרוע ינתן לכהנים דאין הבעלים יכולים לאכלו אלא דאין טעון תנופה.

יא. אמנם בירושלמי נזיר פ"ו ה"י רב יוחנן בעי מהו על שלמי חגיגה לגלח כרבי שמעון. ולא מתניתא היא, ר' שמעון אומר אותו הזבח לא עלה לו ושאר כל הזבחים עלו לו, ואפילו שחטן לא שלמי נדבה הן, הדה אמרה שהוא מגלח על שלמי נדבה וכו' ומסיק דרב אבא בר אחוה צריכא ליה ור' יוחנן פשיטא ליה. ומשמע דר' יוחנן אין דינו של ר' שמעון קשור לדין שלמי נזיר הבאים בנדבה, אלא אפילו שלמי חגיגה ראויים לגלח עליהן, אבל לרב אדא בר אחוה י"ל שמשתפק בסברת ר"ש וסובר שאין לפשוט מהמשנה אלא לגבי שלמי נדבה שהתנדב לצורך קרבן נזירותו אבל לא לגבי שלמי חגיגה. ובכל אופן התוס' בתמורה כתבו בפשיטות דשיטת ר"ש היא ע"פ הספרי דמתנדבים שלמי נזיר.

יב. ולכאורה י"ל שגם חכמים לא פליגי על עיקר הדרש בספרי אלא שסוברים שרק אם קיבל כן בשעת נדר הנזירות הוא בכלל שלמי נזיר ולא לאחר מכן, ולכן בסתם קרבנות נזיר שלא נדר גם קרבנות נדבה בשעת קבלת נזירות אם קרבו שלא לשמה א"א שיהיה להם דין קרבן נזיר שבא בנדבה. ויתכן שגם לחכמים באופן שיש לנדבתו דין קרבן נזיר מביא גם לחם. ומהסוגיא בנזיר ל"ק לפירוש הרא"ש והמאירי הנ"ל שרק דין תנופה אין בבאין לאחר כפרה. ועוד דשם לא התנדב בשעת נזירותו. אולם בשטמ"ק בתמורה ו' ע"א משמע שלא קימל"ן כדרשת הספרי.

יג. ולפי"ז יל"פ שכונת הירושלמי במגילה לדין זה של ר"ש שגם קרבן נדבה של נזיר קרוי קרבן נזיר ואפשר לגלח עליו וטעון זרוע בשלה וחלות, א"כ גם כשהם באים בבמה בתורת נדבה וכמ"ש תוס' בתמורה, גם אז הם טעונים לחם, ומשכחת לה לחמי נזיר בבמה.